

Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Συνεργασία, Προκλήσεις, Δυσκολίες και Προοπτικές»

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2024)

Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Συνεργασία, Προκλήσεις, Δυσκολίες και Προοπτικές»

2^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο

“Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα:
Συνεργασία, Προκλήσεις,
Δυσκολίες και Προοπτικές”

Πρακτικά Συνεδρίου

29-30 Νοεμβρίου 2024
Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Διοργάνωση
Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Υπό την αιγίδα
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Σε συνεργασία με
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Τμήμα Ψυχολογίας, Π.Τ.Δ.Ε., Τ.Ε.Φ.Α.Α.
Εργαστήριο Ψυχολογίας και Εκπαίδευσης
του Παιδιού - ΨΥΧΗ (Τ.Ε.Π.Α.Ε.)

Περιφερειακή Δίση Α/θμιας & Β/θμιας
Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας

Χτίζοντας τις σχέσεις μεταξύ σχολείου-οικογένειας- κοινότητας. Μια πιλοτική εφαρμογή Σχολών Γονέων στην προσχολική εκπαίδευση.

Γεωργία Πλαστήρα, Ευαγγελία Οικονόμου, Γαλήνη Δεμιρτζόγλου, Σοφία Χατζηγεωργιάδου, Βασιλεία Δερμεντζοπούλου, Σεβαστή Τσιγκούλη, Ευγενία Γεροδήμου, Ευθυμία Σώνη, Καλλιόπη Γεωργιάδου, Μαρίνα Μπουντζιούκα, Ευαγγελία Σιμήνου, Παρασκευή Σιδηροπούλου, Γεωργία Δουμάνη, Νικολέτα Καλτσούνη, Άλκηστις Μήτρου, Χριστίνα Ζητοπούλου, Αναστάσιος Πουλής, Αφροδίτη Δημοπούλου, Ιφιγένεια Σεϊσογλου, Ιωάννης Μπαβέλης

doi: [10.12681/pansynschool.7467](https://doi.org/10.12681/pansynschool.7467)

ISBN: 978-618-82743-3-4

“Χτίζοντας τις σχέσεις μεταξύ σχολείου- οικογένειας- κοινότητας. Μια πιλοτική εφαρμογή Σχολών Γονέων στην προσχολική εκπαίδευση”.

Πλαστήρα Γεωργία

ΠΕ60, 76^ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης
g_plastira@hotmail.com

Οικονόμου Ευαγγελία

ΠΕ60 7^ο Νηπιαγωγείο Πυλαίας
bikioikonomou@gmail.com

Δεμιρτζόγλου Γαλήνη

ΠΕ60 2ο Νηπιαγωγείο Πυλαίας
galini1943@gmail.com

Χατζηγεωργιάδου Σοφία

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ60, Ph.D
simvoulos2@gmail.com

Δερμεντζοπούλου Βασιλεία

ΠΕ23,32ο ΣΔΕΥ
vdermentz@yahoo.gr

Τσιγκούλη Σεβαστή

ΠΕ30,32ο ΣΔΕΥ
s.tsigouli@gmail.com

Γεροδήμου Ευγενία

ΠΕ60, 2ο Νηπιαγωγείο Ασβεστοχωρίου
eugeniagerodi@hotmail.com

Σιδηροπούλου Παρασκευή

ΠΕ60, 2ο Νηπιαγωγείο Φιλύρου
eyi102@yahoo.gr

Σιμήνου Ευαγγελία

ΠΕ60 2ο Νηπιαγωγείο Φιλύρου
evasimin@gmail.com

Γεωργιάδου Καλλιόπη

ΠΕ60, 76^ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης
gepoly69@gmail.com

Σώνη Ευθυμία

ΠΕ60, 76^ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης
efisoni@yahoo.gr

ΜπουντζιούκαΜαριάνα

ΠΕ60, 76^ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης
marianabount@hotmail.com

Δουμάνη Γεωργία

ΠΕ60, 81^ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης
georgiadoumani@gmail.com

Καλτσούνη Νικολέτα

ΠΕ60, 2ο Νηπιαγωγείο Ασβεστοχωρίου
nkaltsouni@yahoo.gr

Μήτρου Άλκηστις

ΠΕ60, 2ο Νηπιαγωγείο Ασβεστοχωρίου
tatimitrou@hotmail.com

Ζητοπούλου Χριστίνα

ΠΕ23,38ο ΣΔΕΥ
czitorou@yahoo.gr

Σείσογλου Ιφιγένεια

ΠΕ60, 17ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης
iseisoglou@gmail.com

Πουλής Αναστάσιος

ΠΕ23,34ο ΣΔΕΥ
tasospoulis1@yahoo.gr

Δημοπούλου Αφροδίτη

ΠΕ30,34ο ΣΔΕΥ
dimoroulou7@yahoo.gr

Μπαβέλης Ιωάννης

ΠΕ23,31ο ΣΔΕΥ
bavelg@yahoo.gr

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση αφορά στην παρουσίαση δράσης που υλοποιήθηκε από ένα δίκτυο 11 συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων στη ΔΙΠΕ Αν. Θεσσαλονίκης και εντάσσεται στη θεματική “Το Σχολείο ως Κέντρο Κοινότητας”. Η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν σημαντικούς θεσμούς στην κοινωνία, ενώ σύμφωνα με το οικολογικό-οικοσυστημικό μοντέλο, αποτελούν μέρη ενός αλληλοεπιδρώντος συστήματος υπεύθυνου για την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού (Bronfenbrenner, 1979). Έχει καταδειχθεί ότι η γονεϊκή εμπλοκή στο σχολείο επηρεάζει την ανάπτυξη των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων των μαθητών, τα κίνητρα και τη γενικότερη ευημερία τους (Hampdenetal., 2017). Επίσης, η συμμετοχή των γονέων σε Σχολές Γονέων, ενισχύει την αυτοαποτελεσματικότητα, την επάρκεια, την ικανοποίηση, καθώς και το αίσθημα της ασφάλειάς τους στην επίτευξη του ρόλου τους (Μπρούμου κ.α., 2014). Βάσει των προηγούμενων διαπιστώσεων, υλοποιήθηκε μία δράση με στόχο την αξιοποίηση των σχολείων ως κόμβους επιμόρφωσης. Σε έξι νηπιαγωγεία της ΔΙΠΕ Αν.

Θεσσαλονίκης λειτούργησαν Σχολές Γονέων με την υποστήριξη του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού των ΕΔΥ (Ψυχολόγος και Κοινωνικός Λειτουργός). Σε κάθε μία συμμετείχαν 15-20 γονείς από τα ίδια αλλά και από συστεγαζόμενα ή όμορα νηπιαγωγεία (συνολικά 11 συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία). Η δράση είχε διάρκεια έξι μήνες Νοέμβριος 2023 ως Μάιο 2024 και σε όλα τα νηπιαγωγεία του δικτύου οργανώθηκαν πέντε συναντήσεις. Κάποιες θεματικές ήταν κοινές, ωστόσο κάποιες διέφεραν ανταποκρινόμενες στις ανάγκες που εξέφρασαν οι γονείς σε ανιχνευτικό ερωτηματολόγιο πριν την έναρξη. Η αξιολόγηση έγινε μέσω ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου προς τους συμμετέχοντες γονείς. Από τη θερμή αποδοχή της δράσης και τα αποτελέσματα αναδείχθηκε η δυνατότητα διαμόρφωσης διαύλων επικοινωνίας και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ σχολείου και οικογενειών, με απώτερο στόχο τη μελλοντική διεύρυνση της δράσης.

Λέξεις κλειδιά: Σχολείο, οικογένεια, κοινότητα, Σχολή Γονέων, Νηπιαγωγείο

1. Εισαγωγή

1.1. Συνεργασία σχολείου- οικογένειας

Στο πλαίσιο του σύγχρονου σχολείου η συνεργασία σχολείου- οικογένειας θεωρείται προϋπόθεση για την επιτυχή ανάπτυξη των παιδιών τόσο σε γνωστικό όσο και κοινωνικό επίπεδο και αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους των σχολικών μονάδων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Η σημασία της ουσιαστικής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας, ξεκινώντας από την προσχολική ηλικία είναι εξαιρετικά σημαντική καθώς εστιάζει στα δεδομένα της καθημερινότητας και στις διαφορετικές αρμοδιότητες εκπαιδευτικών και γονέων (Πανταζής κ.α., 2005). Η προσέγγιση αυτή οδήγησε στη δημιουργία διαφορετικών μοντέλων διαχείρισης της συνεργασίας σχολείου – οικογένειας με στόχο την περιγραφή και μελέτη αυτών των πολύπλοκων καταστάσεων (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009).

Μοντέλα που σχετίζονται με τις Σχολές Γονέων είναι τα εξής:

α) Το οικοσυστημικό μοντέλο του Bronfenbrenner (1989) βασίζεται στη συστημική προσέγγιση και αναφέρει ότι, σχολείο και οικογένεια είναι οργανικά μέλη που επηρεάζουν την ανάπτυξη του παιδιού, και η αλληλεπίδρασή τους θεωρείται απαραίτητη (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2006).

β) Το μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της Epstein (1995) επικεντρώνεται στη συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας, υπογραμμίζοντας τη σημασία της κοινότητας στην υποστήριξη των άλλων δύο. Βελτιώσεις στο σχολικό κλίμα και καινοτόμες δράσεις επιτυγχάνονται μέσω αυτής της συνεργασίας (Epsteinetal., 2002).

γ) Το μοντέλο συνεκπαίδευσης τηςΜυλωνάκου-Κεκέ (2005) περιγράφει την κοινή εκπαιδευτική εμπειρία, μέσω συνεργασίας διαφορετικών ατόμων, ηλικιών και ενδιαφερόντων.Αυτό το διεπιστημονικό πεδίο στοχεύει στη σύγχρονη εκπαίδευση, συμπληρώνοντας τις κοινωνικό-παιδαγωγικές πρακτικές και διαδικασίες εκπαίδευσης παιδιών αλλά και ενηλίκων και την αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών μέσω κοινών δράσεων.

Η σημασία της δημιουργίας ισχυρών και θετικών δεσμών μεταξύ σχολείου και οικογένειας είναι κρίσιμη για την αποτελεσματική συνεργασία τους. Οι γονείς, μέσω της συμμετοχής τους, μπορούν να υποστηρίξουν δυναμικά το παιδί και να εκτιμήσουν το έργο των εκπαιδευτικών. Η αλληλοϋποστηρικτική εμπλοκή βοηθά τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών και να προσαρμόσουν τις μεθοδολογίες τους (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2006).

1.2. Συνεργασία σχολείου οικογένειας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Στην Ελλάδα, η ανάγκη επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας ρυθμίζεται από τα άρθρα 48-53 και κεφάλαια ΙΔ, ΙΕ του Ν. 1566/1985 και το άρθρο 2, παράγραφος 2 του Ν. 2621/1998. Αυτοί οι νόμοι θεσμοθετούν τη συμμετοχή των γονέων στα εκπαιδευτικά δρώμενα μέσω των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων, από το σχολικό επίπεδο έως τη συνομοσπονδία γονέων σε εθνικό επίπεδο. Οι εκπρόσωποι αυτών των συλλόγων

συμμετέχουν σε επιτροπές και συμβούλια που εξετάζουν τη λειτουργία των σχολείων και την εκπαιδευτική πολιτική (Μπρούζος, 1998). Σύμφωνα με το Ν.Π.Σ. ένας από τους βασικούς στόχους του Νηπιαγωγείου είναι η ομαλή μετάβαση των παιδιών από το σπίτι στο νηπιαγωγείο και για τον λόγο αυτό, η ενίσχυση και αξιοποίηση των δυνάμεων όλων των εμπλεκομένων σε σχέση με τον ρόλο τους στην εκπαίδευση και την ευημερία των παιδιών, τη λειτουργία του σχολείου ως κοινότητα μάθησης με κοινό όραμα και ισχυρή και δημοκρατική ηγεσία διαμορφώνει το πλαίσιο για την ανάπτυξη κοινών στόχων και συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία (Πεντέρη κ.α., 2022). Στα πλαίσια του μετασχηματισμού της σχολικής κουλτούρας, ένα σχολείο μπορεί να λειτουργεί ως κοινότητα μάθησης, η οποία θα προάγει δημοκρατικές πρακτικές όπου τα μέλη θα διακρίνονται από αμοιβαία εμπιστοσύνη, ανάληψη ευθύνης, πειθαρχία σε κανόνες, αλλά και από διάθεση να θέσουν κοινούς στόχους, χωρίς να υποτιμούν τις διαφορετικές αντιλήψεις και προσδοκίες (Βαλμάς κ.ά. 2015).

1.3. Οι σχολές γονέων

Οι Σχολές Γονέων αντιπροσωπεύουν έναν εκπαιδευτικό θεσμό που στοχεύει στην παροχή επιστημονικής υποστήριξης στους γονείς για την καλύτερη ανάπτυξη των παιδιών τους. Οι συμμετέχουσες ομάδες, αποτελούμενες από 12 έως 15 άτομα, διευθύνονται από ειδικούς όπως ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς ή παιδαγωγούς (Wolfeetal., 2001). Οι συναντήσεις λαμβάνουν χώρα εβδομαδιαία και διαρκούν περίπου μιάμιση ώρα (Snowetal., 2001), με συνολική διάρκεια μεταξύ 20 και 60 ωρών (Golding, 2000;Smagneretal., 2005). Σκοπός της Συμβουλευτικής Γονέων είναι η γενική υποστήριξη της οικογένειας για την εξασφάλιση ισορροπίας στη λειτουργία της και ψυχικής υγείας στα μέλη της ή, με άλλα λόγια, η πρόνοια για τα οικογενειακά προβλήματα και η αξιοπρέπεια της οικογένειας (Brigman, 2021).

Στη χώρα μας το 1998, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ίδρυσε Σχολές Γονέων σε όλους τους νομούς της χώρας. Αυτές οι σχολές λειτουργούν υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.), με στόχο την υποστήριξη των γονέων παρέχοντάς τους γνώσεις και ευκαιρίες για ανταλλαγή εμπειριών και προβληματισμό σε θέματα που τους απασχολούν.

Ένας βασικός στόχος των προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων είναι η ανάπτυξη γονεϊκών δεξιοτήτων, όπως η ικανότητα να ακούν τα παιδιά τους, η εφαρμογή της συμπεριφοράς με σεβασμό προς τα παιδιά και η αποτελεσματική αντιμετώπιση μη αποδεκτών συμπεριφορών (Kaminskietal., 2008;Wolfe et al., 2001).

Οι DeRosieretal., (2006) σε έρευνά τους για την αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος εκπαίδευσης γονέων για τη βελτίωση της κοινωνικής συμπεριφοράς των παιδιών, που έγινε το 2003 στις ΗΠΑ, αναφέρουν ότι η εκπαίδευση των γονέων και η θεραπεία των παιδιών είχαν θετικά αποτελέσματα, με τους γονείς να μεταδίδουν αποτελεσματικά κοινωνικές δεξιότητες στα παιδιά τους. Σημαντική πρόοδος παρατηρήθηκε επίσης στη ρύθμιση των συναισθημάτων των παιδιών. Η παρέμβαση ήταν πιο αποδοτική όταν οι γονείς ήταν αφοσιωμένοι και είχαν κίνητρο για συνεχή συμμετοχή. Συμπερασματικά, οι Σχολές Γονέων στην Ελλάδα έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη των οικογενειών, συμβάλλοντας στην πρόληψη ψυχολογικών προβλημάτων και στην ενδυνάμωση του γονεϊκού ρόλου. Παρά τις αξιόλογες προσπάθειες η ανάπτυξη αυτών των προγραμμάτων παραμένει περιορισμένη και περιστασιακή. Ωστόσο, με το Νόμο 4823/2021, που ορίζει το νομοθετικό πλαίσιο και τον Κανονισμό Λειτουργίας της ΕΔΥ, η Συμβουλευτική Γονέων ενσωματώνεται πλέον πιο συστηματικά στη σχολική κοινότητα, με στόχο τον αποτελεσματικότερο συντονισμό μεταξύ οικογένειας και σχολείου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Νόμου 4823/2021, οι ψυχολόγοι της ΕΔΥ έχουν την ευθύνη να διοργανώνουν ενημερωτικές και υποστηρικτικές συναντήσεις με τις οικογένειες των μαθητών, προάγοντας την ενεργητική συμμετοχή των γονέων στη σχολική

κοινότητα. Παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο, αναπτύσσουν και εφαρμόζουν προγράμματα συμβουλευτικής για τη βελτίωση των σχέσεων γονέων-παιδιών και σχεδιάζουν δράσεις που ενισχύουν τη συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση του δεσμού μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Η βιβλιογραφική επισκόπηση ανέδειξε ένα ερευνητικό κενό σχετικά με τις σχολές γονέων στην Ελλάδα, ειδικά όσον αφορά τη σύνδεσή τους με τον χώρο της εκπαίδευσης.

2. Στοιχεία εφαρμογής (βαθμίδα Εκπαίδευσης, τάξη/εις, χρονολογία εφαρμογής, διάρκεια εφαρμογής)

Βασιζόμενοι σε όσα προαναφέρθηκαν για την ανάγκη συστηματικής δραστηριοποίησης του σχολείου για την οικοδόμηση μόνιμων και διαρκώς εξελισσόμενων σχέσεων με τους γονείς οργανώθηκε μία σειρά δράσεων σε 11 νηπιαγωγεία της Δ/σης Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα, προωθήθηκε η λειτουργία έξι σχολών γονέων καθώς κάποια νηπιαγωγεία λειτούργησαν αυτόνομα τη δική τους “Σχολή Γονέων”, με την υποστήριξη των μελών της ΕΔΥ (Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού, Ψυχολόγου και Κοινωνικού Λειτουργού), ενώ άλλα συνεργάστηκαν με όμορα νηπιαγωγεία. Η δράση είχε διάρκεια έξι μήνες, ξεκίνησε το Νοέμβριο 2023 και ολοκληρώθηκε το Μάιο 2024.

3. Στόχοι-επιδιώξεις, Μεθοδολογία της διδασκαλίας, Διδακτικό υλικό (μορφή, περιεχόμενο, διδακτική χρήση)

Αρχικά οι σχολικές μονάδες διαμοίρασαν ερωτηματολόγιο ανίχνευσης επιμορφωτικών αναγκών, στο οποίο απάντησαν οι γονείς και βάσει των επιλογών τους διαμορφώθηκε το πρόγραμμα και οι θεματικές των συναντήσεων. Βασική παράμετρος δημιουργίας της σχολής γονέων ήταν η δήλωση συμμετοχής 15 τουλάχιστον γονέων, οι οποίοι δεσμεύτηκαν να συμμετάσχουν στο σύνολο των συναντήσεων. Σε κάποιες περιπτώσεις για την διοργάνωση χρειάστηκε η συμμετοχή γονέων από δύο ή τρία όμορα νηπιαγωγεία. Όλες οι συναντήσεις ήταν δίωρες και πραγματοποιήθηκαν δια ζώσης με τη φυσική παρουσία τόσο των γονιών όσο και της ψυχολόγου της ΕΔΥ. Στις συναντήσεις πραγματοποιούνταν δράσεις βιωματικού χαρακτήρα και συζητήσεις επιμορφωτικού χαρακτήρα. Σε όλα τα νηπιαγωγεία του δικτύου οργανώθηκαν πέντε συναντήσεις, ενώ οι θεματικές διέφεραν μεταξύ των σχολικών μονάδων με κάποιες να είναι κοινές (δυσκολίες του γονεϊκού ρόλου στην καθημερινή ζωή, ασφάλεια στο διαδίκτυο, διαχείριση και οριοθέτηση συμπεριφοράς παιδιών, αποτελεσματική επικοινωνία, η αξία του δεσμού μεταξύ γονέα και παιδιού). Μεθοδολογικά, μετά από κάθε συνάντηση, εστάλη στους γονείς που παρευρέθηκαν σε αυτή, ερωτηματολόγιο ανατροφοδότησης το οποίο διερευνούσε την κάλυψη των αναγκών τους πάνω στην θεματική που αναπτύχθηκε. Η δράση αξιολογήθηκε συνολικά από τους συμμετέχοντες γονείς, στο τέλος του Μαΐου 2024 με την ολοκλήρωση όλων των συναντήσεων, μέσω κοινού ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου.

4. Παρουσίαση των δραστηριοτήτων-Τα διδακτικά βήματα

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στις σχολές γονέων σχεδιάστηκε με σκοπό να προσφέρει μια ολοκληρωμένη και διαδραστική μαθησιακή εμπειρία για τους συμμετέχοντες. Η υλοποίηση βασίστηκε σε συνδυασμό θεωρητικής κατάρτισης και βιωματικών δραστηριοτήτων, προκειμένου να καλυφθούν ποικίλες ανάγκες των γονέων και να ενισχυθεί η εφαρμογή των γνώσεων στην καθημερινή τους ζωή.

Η θεωρητική κατάρτιση στηρίχθηκε σε σύγχρονες επιστημονικές πηγές, όπως τα έργα των Goleman (2006) και (Siegeletal., 2012), που εστιάζουν στη συναισθηματική νοημοσύνη και την ανάπτυξη του παιδικού εγκεφάλου. Κατά τις συνεδρίες, παρουσιάστηκαν βασικές έννοιες της ψυχολογίας και της νευροεπιστήμης, που είναι κρίσιμες για την κατανόηση της γονεϊκότητας, όπως η σημασία της ενεργητικής ακρόασης, η οριοθέτηση και ο ρόλος των εγκεφαλικών συνάψεων στην ανάπτυξη των παιδιών.

Για την παρουσίαση αυτών των εννοιών, χρησιμοποιήθηκε εκτενώς το PowerPoint, ένα αποτελεσματικό εργαλείο που επέτρεψε την οπτικοποίηση των πληροφοριών. Οι

διαφάνειες περιλάμβαναν διαγράμματα, στατιστικά δεδομένα και παραδείγματα, τα οποία ενίσχυαν την κατανόηση των θεωρητικών εννοιών από τους γονείς. Οι Παπαδοπούλου και συνεργάτες (2020) αναφέρουν ότι η χρήση οπτικοακουστικών μέσων ενισχύει την αφομοίωση της γνώσης, ιδίως όταν πρόκειται για πολύπλοκα ψυχολογικά φαινόμενα. Εκτός από τη θεωρητική προσέγγιση, οι σχολές γονέων ενσωμάτωσαν και βιωματικές δραστηριότητες, οι οποίες επιτρέπουν στους γονείς να εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις στην πράξη. Για παράδειγμα, χρησιμοποιήθηκαν ιστορίες και παραμύθια, όπως το παραμύθι "Το Δάσος", για να διευκολυνθεί η σύνδεση των γονέων με τα θετικά χαρακτηριστικά των παιδιών τους.

Μέσω της ζωγραφικής, οι γονείς κλήθηκαν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να αναστοχαστούν πάνω στις εμπειρίες τους, μια πρακτική που προωθεί τη συναισθηματική επεξεργασία και ενσυναίσθηση, στοιχεία κεντρικά στη συναισθηματική νοημοσύνη (Goleman, 2006). Επιπλέον, οι γονείς συμμετείχαν σε ανοιχτούς διαλόγους, όπου συζητήθηκαν παραδείγματα από την καθημερινή τους ζωή. Αυτή η προσέγγιση βασίζεται στην ενεργητική μάθηση, όπου οι συμμετέχοντες δεν είναι παθητικοί δέκτες της πληροφορίας αλλά ενεργοί συνδιαμορφωτές του μαθησιακού περιεχομένου. Η αλληλεπίδραση αυτή βοηθάει στην εμπέδωση των γνώσεων και στην καλύτερη κατανόηση της εφαρμογής τους σε πραγματικές καταστάσεις (Siegeletal., 2012).

Σε κάποιες από τις συναντήσεις γινόταν προσωπικός αναστοχασμός των γονέων πάνω στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που φέρουν στη γονεϊκή τους ταυτότητα. Οι συμμετέχοντες μέσα από βιωματικές δραστηριότητες καλούνταν να συμπληρώσουν γραπτά την ταυτότητά τους ως γονείς, εστιάζοντας στα θετικά χαρακτηριστικά τους. Αναδείχθηκε, με αυτόν τον τρόπο, η αξία της γονεϊκής διασύνδεσης, καθώς είναι σημαντικό ο ένας να δανείζεται ενίοτε καλές πρακτικές του άλλου και να εξασκείται πάνω σε αυτές. Επίσης κατά τη διάρκεια του προγράμματος μέσα από την παρουσίαση επιστημονικής γνώσης από τη θεωρία του δεσμού και αναφορά σε συγκεκριμένα ερευνητικά δεδομένα αναδείχθηκε η σημασία της προσέγγισης στην ανάπτυξη των παιδιών.

Ιδιαίτερο βάρος δόθηκε στις συναντήσεις που αφορούσαν στη γονεϊκότητα και την οριοθέτηση. Μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, αναλύθηκαν συγκεκριμένες τεχνικές οριοθέτησης. Για την αποτελεσματικότερη κατανόηση της σημασίας των ορίων και της επιτυχημένης επιβολής τους, παρουσιάστηκε σύγχρονη επιστημονική γνώση της νευροεπιστήμης και συγκεκριμένα του τρόπου με τον οποίο φαίνεται ότι δημιουργούνται οι εγκεφαλικές συνάψεις στον παιδικό εγκέφαλο. Η παρουσίαση του υλικού έγινε μέσω της χρήσης PowerPoint. Ακολούθησε ανοιχτός διάλογος κι οι γονείς αναστοχάστηκαν πάνω σε δικές τους πρακτικές επανεξετάζοντας την αποτελεσματικότητά τους. Η συμμετοχή της ολομέλειας σε κλίμα εμπιστοσύνης κι ασφάλειας ενίσχυσε την αυτοαποκάλυψη των συμμετεχόντων.

5. Εργαλεία και Μέσα

Τα εργαλεία και μέσα που χρησιμοποιήθηκαν περιλάμβαναν:

- PowerPoint για την οπτικοακουστική παρουσίαση των θεωρητικών εννοιών.
- Παραμύθια και ιστορίες για την ενθάρρυνση της συναισθηματικής έκφρασης και του αναστοχασμού.
- Γραπτές ασκήσεις και ζωγραφική για την ενίσχυση της δημιουργικής σκέψης και της συναισθηματικής νοημοσύνης.
- Ανοιχτές συζητήσεις για την ανταλλαγή εμπειριών και την προώθηση της πρακτικής εφαρμογής της γνώσης.
- Εργασία σε ομάδες
- Μελέτες περίπτωσης

Συμπερασματικά η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε στις σχολές γονέων ήταν πολυδιάστατη, ενσωματώνοντας θεωρητικές και βιωματικές προσεγγίσεις με τη χρήση διαφόρων διδακτικών μέσων. Η συμμετοχή των γονέων σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον

όπου ενθαρρυνόταν η αλληλεπίδραση και η ανοιχτή επικοινωνία, συνέβαλε στην αποτελεσματική αφομοίωση και εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεδριών.

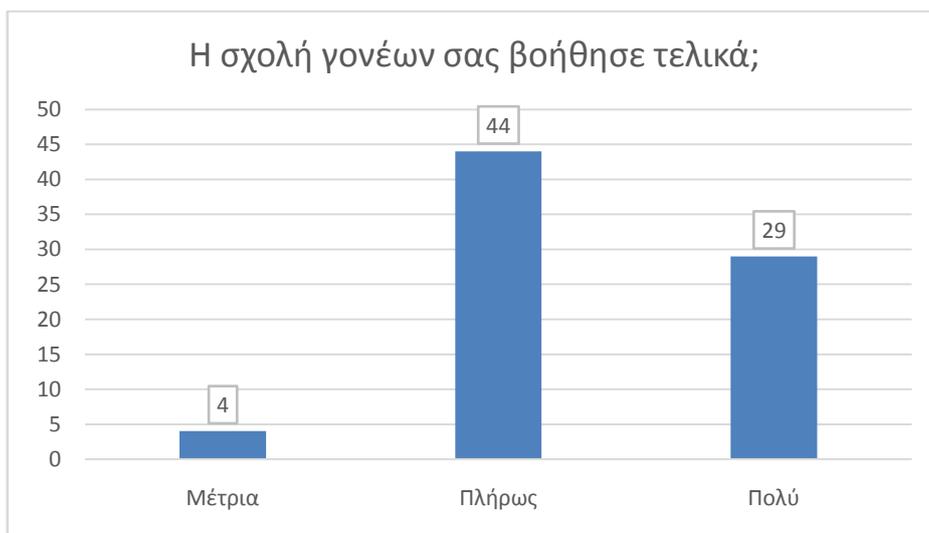
6. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση της δράσης επιλέχθηκε να γίνει μέσω ερωτηματολογίου αποτίμησης που αποτελούνταν από 35 ερωτήσεις. Οι τέσσερις πρώτες ερωτήσεις αφορούσαν δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων, ενώ από τις υπόλοιπες 31, εννιά ήταν ανοιχτού τύπου και απαιτούσαν μια σύντομη απάντηση ενώ οι 22 ήταν κλειστού τύπου και οι ερωτώμενοι επέλεξαν κάποια ή κάποιες από τις προτεινόμενες απαντήσεις.

Το ερωτηματολόγιο εστάλη μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μετά την ολοκλήρωση όλων των συναντήσεων και συλλέχθηκαν 77 πλήρως απαντημένα ερωτηματολόγια από τους γονείς των παιδιών που φοιτούσαν στα 11 συμμετέχοντα νηπιαγωγεία. Προκειμένου να αναλύσουμε τις ανοιχτές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήσαμε την μέθοδο της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Καθώς το μέγεθος του υλικού που συλλέχθηκε ήταν μικρό δεν μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε κάποια εναλλακτική στατιστική μέθοδο ανάλυσης. Μέσα από τις απαντήσεις που δόθηκαν σε κάθε ανοιχτή ερώτηση δημιουργήθηκε ένα επαγωγικό σύστημα κατηγοριών και μονάδα ανάλυσης ορίστηκε η «λέξη» (Μπονίδης, 2004). Για την εξασφάλιση της εγκυρότητας της διαδικασίας η κωδικοποίηση έγινε από δύο κωδικογράφους (Roberts, 1997; Weber, 1990). Τα αποτελέσματα των ανοιχτών ερωτήσεων παρουσιάζονται με ποσοτικό τρόπο ο οποίος ερμηνεύει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 64% των συμμετεχόντων είχε ανώτερη εκπαίδευση. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες (96,1%). Αυτό μπορεί να εξηγηθεί καθώς έρευνες δείχνουν ότι οι μορφωμένες Ελληνίδες μητέρες, τείνουν να παίρνουν πιο ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Αυτή η παρατήρηση υποστηρίζεται από διάφορες μελέτες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διεξήγαγαν οι Μουσούρου (2012) καθώς και Στύλα και Μιχαλοπούλου (2016), οι οποίες υπογραμμίζουν τη σημαντική συμμετοχή των μορφωμένων μητέρων στην ακαδημαϊκή ζωή των παιδιών τους. Από άλλες μελέτες επίσης προκύπτει μια σταθερή τάση, που δείχνει ότι οι μητέρες γενικά παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό συμμετοχής στην εκπαίδευση των παιδιών τους από τους πατέρες, όπως αποδεικνύεται από τα έργα των Ricco και συνεργατών (2003) και Stright και συνεργατών (2014). Αυτό υποδηλώνει ένα ευρύτερο πρότυπο όπου η εκπαίδευση της μητέρας συσχετίζεται με την αυξημένη συμμετοχή στην εκπαιδευτική υποστήριξη, ενισχύοντας τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν οι μητέρες στην προώθηση της ακαδημαϊκής επιτυχίας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν υψηλά επίπεδα ικανοποίησης των γονέων από τη δράση στην οποία συμμετείχαν. Όπως φαίνεται στο γράφημα 1. οι γονείς θεωρούν πως οι σχολές γονέων τους βοήθησαν πλήρως (44 στους 77) και πολύ (29 στους 77).

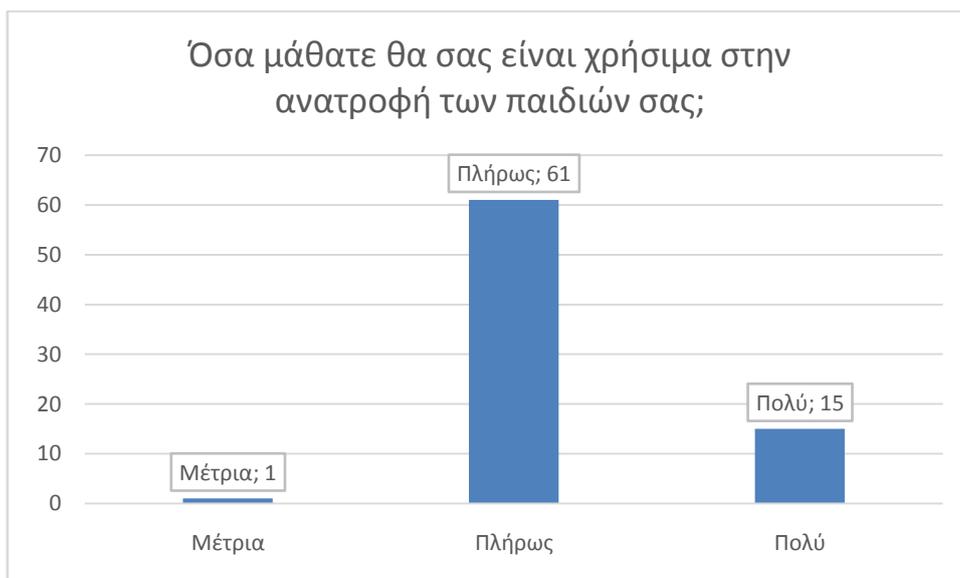
Γράφημα 1. Αποτελεσματικότητα Σχολής Γονέων

Επίσης στην ερώτηση αν νιώθουν πως μέσα από τη συμμετοχή τους στην σχολή γονέων οι γονείς μπορούν να υποστηρίξουν τα παιδιά τους σε μεγαλύτερο βαθμό (βλ. Γράφημα 2.) η πλειοψηφία απαντά πλήρως (28 στους 77) και πολύ (40 στους 77).

Γράφημα 2. Καλύτερη υποστήριξη παιδιών

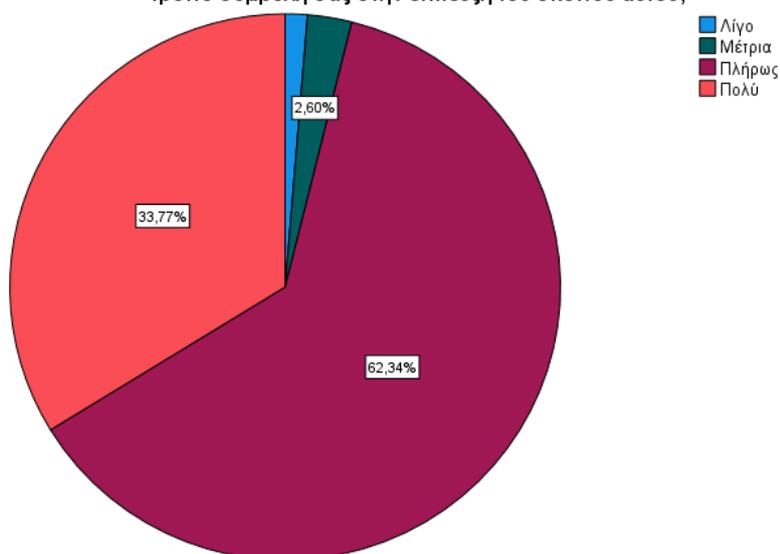
Το 98% των γονιών θεωρεί ότι όσα συζητήθηκαν θα είναι χρήσιμα στην ανατροφή των παιδιών τους (βλ. Γράφημα 3.). Συγκεκριμένα, 61 από τους 77 γονείς δηλώνουν πως όσα έμαθαν θα τους είναι πλήρως χρήσιμα για την ανατροφή των παιδιών τους και οι 15 από τους 77 απαντά πως θα τους είναι πολύ χρήσιμα.

Γράφημα 3. Χρήσιμες γνώσεις για την ανατροφή των παιδιών τους

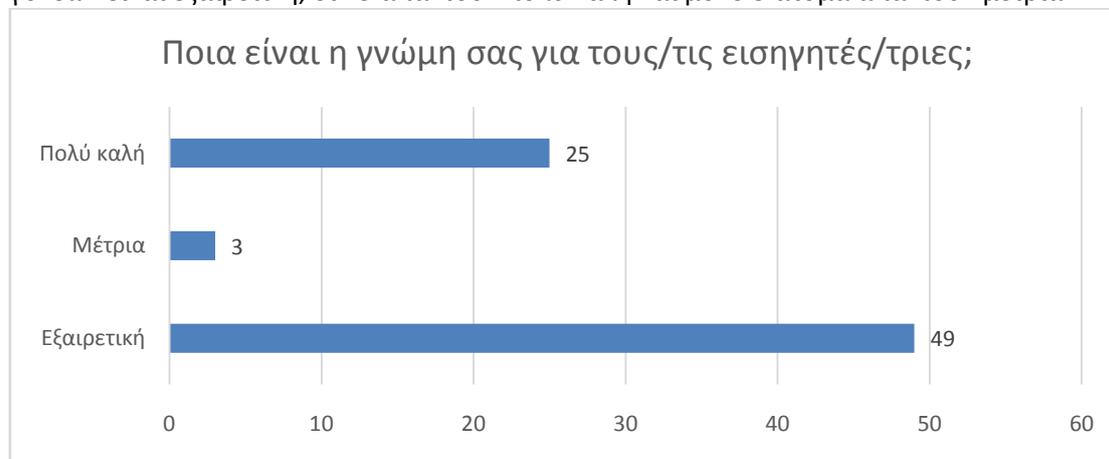
Η συμμετοχή των γονέων ήταν ενεργή, με το 74% να έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον τρεις συναντήσεις. Ένας γονέας ανέφερε: "Ήταν μια πολύ θετική εμπειρία που θα επαναλάμβανα αсуζητητί", υπογραμμίζοντας την ικανοποίηση από τη συνολική διάρκεια και οργάνωση των συναντήσεων. Η θεματολογία και οι εισηγητές ικανοποίησαν τις προσδοκίες του 95% των γονέων, όπως αναφέρθηκε: "Οι θεματικές ανταποκρίθηκαν πλήρως στις προσδοκίες μας σχετικά με την ανατροφή και την εκπαίδευση των παιδιών μας." Μάλιστα όπως φαίνεται στο γράφημα 4, η οργάνωση και η επιλογή των θεματικών αντικειμένων της δράσης ανταποκρίθηκε πλήρως σε ποσοστό 62,3% και πολύ σε ποσοστό 33,7% στην προσπάθεια ενημέρωσης τους σχετικά με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των παιδιών τους, καθώς και στον τρόπο συμβολή τους στην επίτευξη του σκοπού αυτού.

Η οργάνωση και η επιλογή των θεματικών αντικειμένων της δράσης, κατά πόσο ανταποκρίθηκε στην προσπάθεια ενημέρωσης σας σχετικά με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των παιδιών σας, καθώς και στον τρόπο συμβολή σας στην επίτευξη του σκοπού αυτού;

Γράφημα 4. Οργάνωση και επιλογή θεματικών αντικειμένων

Οι εισηγητές αξιολογήθηκαν εξαιρετικά θετικά όπως φαίνεται στο γράφημα 5. Οι 49 από τους 77 γονείς απαντούν πως η γνώμη τους για τους/τις εισηγητές/τριες των σχολών γονέων είναι εξαιρετική, οι 25 απαντούν πολύ καλή και μόνο 3 άτομα απαντούν μέτρια.

Γράφημα 5. Γνώμη για τους/τις εισηγητές/τριες

Η πλειοψηφία των γονέων να δηλώνει ότι ήταν γνώστες του αντικειμένου και καταρτισμένοι. Χαρακτηριστικά, ένας γονέας ανέφερε: "Εξαιρετικές επαγγελματίες με γνώσεις, αμεσότητα και μεταδοτικότητα." Οι τεχνικές εκπαίδευσης χαρακτηρίστηκαν ως πρακτικές και χρήσιμες, με το 98% των γονέων να σημειώνει ότι οι επιμορφώσεις ήταν κατανοητές. Σχόλια όπως "Ήταν κατανοητές και εύκολες στην εφαρμογή" και "Βρήκα πολύ χρήσιμες τις ομαδικές εργασίες και το μοίρασμα προσωπικών εμπειριών" επιβεβαιώνουν την επιτυχία των τεχνικών.

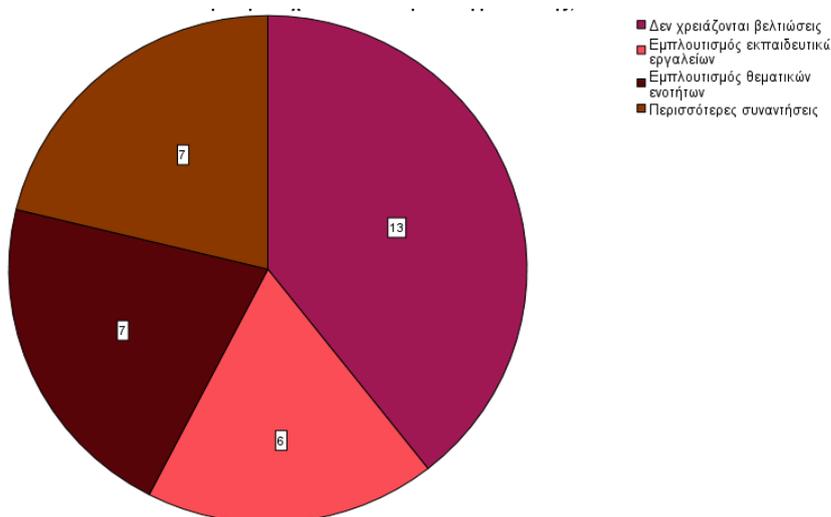
Οι γονείς εξέφρασαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για θέματα σχετικά με τα όρια και την επικοινωνία (39,22%) και τη διαδικτυακή ασφάλεια (21,57%). Σημαντικό ποσοστό (24,5%) ανέφερε ότι η εκπαίδευση τους βοήθησε στη διαχείριση δύσκολων καταστάσεων, με έναν γονέα να αναφέρει: "Η γνώμη των ειδικών είναι πολύτιμη για την ορθή διαχείριση δύσκολων καταστάσεων." Η κατανόηση των αναγκών των παιδιών και η πρακτικότητα των τεχνικών αναφέρθηκαν επίσης, όπως σημειώθηκε: "Πραγματικά άμεσα εφαρμόσιμα."

Η δράση συνέβαλε στη βελτίωση της επικοινωνίας και συνεργασίας των γονιών με τα παιδιά τους, την οικογένειά τους και το σχολείο (βλ. Γράφημα 6.) Ένας γονέας ανέφερε: "Η επικοινωνία με την οικογένεια βελτιώθηκε μέσω της εκπαίδευσης," ενώ το 79,2% ανέφερε βελτίωση στη συνεργασία με τα παιδιά τους και το 55,8% με το σχολείο. Επίσης, η ενίσχυση των σχέσεων με άλλους γονείς αναγνωρίστηκε από το 43% των συμμετεχόντων, με σχόλια όπως: "Γνώρισα άλλους γονείς και μοιραστήκαμε άγχη και εμπειρίες."

Γράφημα 6. Βελτίωση επικοινωνίας

Τέλος, στην ερώτηση αν έχουν να προτείνουν κάτι προκειμένου το πρόγραμμα να βελτιωθεί οι 13 από τους 77 γονείς απάντησαν πως δεν χρειάζεται κάποια βελτίωση, 6 άτομα απάντησαν πως χρειάζεται να γίνει εμπλουτισμός των εκπαιδευτικών εργαλείων, 7 άτομα απάντησαν πως πιστεύουν πως ο αριθμός των συναντήσεων πρέπει να είναι μεγαλύτερος και τέλος 7 άτομα απάντησαν πως χρειάζεται να γίνει εμπλουτισμός και με άλλες θεματικές ενότητες όπως η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση (βλ. Γράφημα 4).

Γράφημα 7. Προτάσεις για βελτίωση

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας ήταν η παρουσίαση μίας σειράς καινοτόμων δράσεων που αφορούν στη λειτουργία Σχολών Γονέων που υλοποιήθηκαν από ένα δίκτυο 11 συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων στη ΔΙΠΕ Αν. Θεσσαλονίκης με την υποστήριξη των ΕΔΥ.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται πως η εκπαίδευση των γονέων μέσω των Σχολών Γονέων αποτέλεσε ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό εργαλείο για την ενίσχυση του γονεϊκού τους ρόλου, καθώς και για τη βελτίωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και με το σχολείο. Οι γονείς ανέφεραν ότι η εκπαίδευση στις Σχολές Γονέων τους βοήθησε να βελτιώσουν την επικοινωνία και τη συνεργασία με τα παιδιά τους, μια διαπίστωση που επιβεβαιώνεται από τις έρευνες των Meeks και συνεργατών (1998) και Pasurathikai συνεργατών (1999), οι οποίες συνδέουν θετικά τις δεξιότητες επικοινωνίας με τη συζυγική και οικογενειακή ικανοποίηση. Αυτό συνάδει με πρόσφατα ερευνητικά ευρήματα, σύμφωνα με τα οποία η συμμετοχή των γονέων στη σχολική διαδικασία συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων των μαθητών, ενισχύει τα κίνητρά τους και προάγει τη συνολική ευημερία τους (Hamrdenetal., 2017). Παράλληλα, η μετα-ανάλυση των Erdem και Kaya (2020) επιβεβαιώνει ότι η γονεϊκή συμμετοχή έχει θετική επίδραση στην ακαδημαϊκή απόδοση των μαθητών σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια.

Η συμμετοχή σε αυτές τις εκπαιδευτικές δράσεις βοήθησε τους γονείς να αναπτύξουν δεξιότητες διαχείρισης δύσκολων καταστάσεων, όπως επισημαίνεται και από την έρευνα των DeRosier και συνεργατών (2006), όπου η εκπαίδευση των γονέων είχε θετική επίδραση στη συμπεριφορά και τη συναισθηματική ρύθμιση των παιδιών. Η σχέση συνεργασίας που αναπτύχθηκε μεταξύ δασκάλων εκπαιδευτών και γονέων στις Σχολές Γονέων ήταν θεμελιώδους σημασίας. Οι γονείς εκτίμησαν την ποιότητα των εισηγητών και την πρακτικότητα των εκπαιδευτικών τεχνικών, αναγνωρίζοντας τη σημασία της αμοιβαίας αξιοποίησης των γνώσεων και των εμπειριών, όπως προτείνεται και από τις Μπρούμου και Παππά (2014). Αυτή η προσέγγιση ενίσχυσε την εμπιστοσύνη των γονέων προς το σχολείο και τους επέτρεψε να αισθανθούν πιο ασφαλείς και επαρκείς στον ρόλο τους. Επιπλέον, υπογραμμίστηκε από τους γονείς η σημασία της προσαρμογής των θεματικών και των εκπαιδευτικών μεθόδων στις δικές τους ανάγκες, ένα στοιχείο που αναγνωρίζεται και στη βιβλιογραφία. Η έρευνα των Baldwin-Mendez και συνεργατών (2003) τονίζει ότι η ευελιξία και η εξατομίκευση της εκπαίδευσης είναι κρίσιμες για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, ιδιαίτερα για γονείς με χαμηλή αυτοπεποίθηση ή αρνητικές αντιλήψεις για τα παιδιά τους.

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν και παρουσιάστηκαν στην παρούσα εργασία εναρμονίζονται με τα θεωρητικά μοντέλα που διερευνούν τη σχέση της οικογένειας με το σχολείο αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δείχνουν πως αυτές οι δράσεις ταιριάζουν με το θεωρητικό μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της Erstein (1995), το οποίο επικεντρώνεται στη συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας. Αυτή η προσέγγιση είναι ιδιαίτερα σημαντική στις σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές, καθώς επιδιώκει να ενισχύσει τις κοινωνικοπαιδαγωγικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση τόσο των παιδιών όσο και των ενηλίκων (Tranetal., 2020; Castillo et al., 2020). Επίσης, καταδείχθηκε πως όταν οι γονείς συμμετέχουν ενεργά σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών τους, μπορούν να παρέχουν ουσιαστική υποστήριξη, ενισχύοντας τις προσπάθειες των δασκάλων και αναγνωρίζοντας τη συμβολή τους στη μαθησιακή διαδικασία. Οι γονείς μπορούν να υποστηρίξουν τη μάθηση των παιδιών τους με διάφορους τρόπους, όπως η βοήθεια στα μαθήματα, η συμμετοχή σε σχολικές εκδηλώσεις και η διατήρηση ανοιχτών γραμμών επικοινωνίας με τους δασκάλους (Cusinatoetal., 2020). Αυτή η συνεργατική δέσμευση δημιουργεί μια αμοιβαία επωφελή σχέση, επιτρέποντας σε γονείς και εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν βαθύτερες γνώσεις για τις ανάγκες των παιδιών (Mylonakou-Keke, 2006).

Επιπλέον, οι σχολές γονέων που υλοποιήθηκαν εναρμονίζονται με το οικοσυστημικό μοντέλο που πρότεινε ο Bronfenbrenner(1989)το οποίο προτείνει μια συστημική προσέγγιση που δίνει έμφαση στις διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων περιβαλλοντικών παραγόντων στη ζωή ενός παιδιού. Σε αυτό το πλαίσιο, τόσο το σχολείο όσο και η

οικογένεια θεωρούνται αναπόσπαστα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την αναπτυξιακή διαδρομή του παιδιού. Οι σχολές γονέων που υλοποιήθηκαν ακολούθησαν τις βασικές αρχές του οικοσυστημικού μοντέλου, το οποίο υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της αλληλεπίδραση σχολείου και οικογένειας, υποδηλώνοντας ότι οι σχέσεις και οι ανταλλαγές μεταξύ αυτών των δύο αυτών πολύ σημαντικών θεσμών για τη ζωή του μαθητή είναι απαραίτητες για την προώθηση της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και της μάθησης ενός παιδιού (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2006).

Η συμβολή της ΕΔΥ στην υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων υπήρξε καθοριστική καθώς οι ειδικοί ψυχικής υγείας, η ψυχολόγος και η κοινωνική λειτουργός, με τις εξειδικευμένες γνώσεις τους μπόρεσαν να υποστηρίξουν τις δράσεις με επιστημονικότητα, ενσυναίσθηση και εστίαση στις ουσιαστικές ανάγκες των γονέων (Crothersetal., 2020).

Τα αποτελέσματα που συζητήθηκαν παραπάνω ευθυγραμμίζονται με τα ευρήματα από παλαιότερη έρευνα που ανέδειξε τα οφέλη της λειτουργίας των σχολών γονέων (Μπρούμου κ.α., 2014). Η παρούσα εργασία λειτουργώντας ως καλή πρακτική συμβάλλει στην κατανόηση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας, θεωρώντας ότι αυτοί οι δύο θεσμοί είναι αλληλοεξαρτώμενα συστήματα που θα πρέπει να συνεργάζονται αρμονικά. Μέσω ανοιχτής και τακτικής επικοινωνίας, τα σχολεία μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι γονείς νιώθουν εμπλεκόμενοι και ενδυναμωμένοι να υποστηρίξουν την εκπαίδευση των παιδιών τους, παρά τις προκλήσεις που μπορεί να προκύψουν από τα πολυάσχολα προγράμματα τους (Thoif, 2023). Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του προγράμματος ήταν πολύ θετικά, υποδηλώνοντας την ανάγκη για ένα νέο μοντέλο συνεργασίας μεταξύ σχολείων και οικογενειών. Αυτό το πρόγραμμα παρουσιάζει μια σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της γονικής δέσμευσης στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου, όπως αποδεικνύεται από την αξιολόγηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της δράσης. Μέσω τέτοιων καινοτόμων δράσεων, μπορούμε να ενισχύσουμε τον δεσμό μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και οικογενειών, προς όφελος τελικά των μαθητών.

Είναι σημαντικό να σταθούμε στο γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν μητέρες και στην μικρή συμμετοχή των πατέρων. Αυτό επιβεβαιώνει την άποψη ότι οι μητέρες δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την ανατροφή των παιδιών σε σύγκριση με τους πατέρες. Αν και η συμμετοχή των πατέρων έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, οι γυναίκες συνεχίζουν να επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος της ανατροφής (Minkin&Horowitz, 2023; Nomaguchi&Millkie, 2020). Έχει αξία σε μελλοντική εφαρμογή της συγκεκριμένης δράσης να υπάρξει κινητοποίηση ώστε να συμμετέχουν και οι δύο γονείς και η αξιολόγηση του προγράμματος σχετικά με τα οφέλη του να είναι πιο ολοκληρωμένη. Επιπλέον, αφού η αποτελεσματικότητα του προγράμματος εδραιωθεί μέσα από την επανάληψή του στις επόμενες σχολικές χρονιές αλλά και τη διεύρυνσή του σε περισσότερα νηπιαγωγεία, θα μπορούσε να υπάρξει οικονομική στήριξη από την τοπική αυτοδιοίκηση, προκειμένου να υποστηριχθεί η λειτουργία του σε σχολεία που δεν έχουν υποστήριξη από μέλη της ΕΔΥ..

Συμπερασματικά, η ενίσχυση των προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων εντός του ελληνικού σχολείου συνιστά μια στρατηγική επένδυση που μπορεί να βελτιώσει ουσιαστικά την ποιότητα ζωής των οικογενειών και να διαμορφώσει μια πιο συνεκτική και ενδυναμωμένη σχολική κοινότητα. Η προσέγγιση αυτή όχι μόνο υποστηρίζει την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, αλλά προάγει και τη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης, όπου γονείς, εκπαιδευτικοί και ειδικοί συνεργάζονται για την επίτευξη κοινών στόχων στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη των παιδιών.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Brigman, G., Villares, E., Mullis, F., Webb, L. D., & White, J. F. (2021). *School counselor*

- consultation: Skills for working effectively with parents, teachers, and other school personnel.* John Wiley & Sons.
- Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development* (Vol. 6, pp. 187–249). JAI Press.
- Castillo, C. B., Lynch, A. G., & Paracchini, S. (2020). Different laterality indexes are poorly correlated with one another but consistently show the tendency of males and females to be more left- And rightlateralized, respectively. *Royal Society Open Science*, 7(4). <https://doi.org/10.1098/rsos.191700>
- Crothers, L. M., Hughes, T. L., Kolbert, J. B., & Schmitt, A. J. (2020). *Theory and cases in school-based consultation: A resource for school psychologists, school counselors, special educators, and other mental health professionals.* Routledge.
- Cusinato, M., Iannattone, S., Spoto, A., Poli, M., Moretti, C., Gatta, M., & Miscioscia, M. (2020). Stress, resilience, and well-being in Italian children and their parents during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(22), 1–17. <https://doi.org/10.3390/ijerph17228297>
- DeRosier, M. E., & Gilliom, M. (2006). Effectiveness of a parent training program for improving children's social behavior. *Journal of Child and Family Studies*, 16(6), 660-670.
- Erdem, C., & Kaya, M. (2020). A Meta-Analysis of the Effect of Parental Involvement on Students' Academic Achievement. *Journal of Learning for Development*, 7(3), 367-383.
- Epstein, J. L., & Sheldon, S. B. (2002). Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement. *The Journal of Educational Research*, 95(5), 308-318.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701–712.
- Golding, K. (2000). Parent management training as an intervention to promote adequate parenting. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 5(3), 357-371.
- Goleman, D. (2006). *Emotional intelligence.* Bantam Books.
- Hampden-Thompson, G., & Galindo, C. (2017). School–family relationships, school satisfaction and the academic achievement of young people. *Educational Review*, 69(2), 248-265. <https://doi.org/10.1080/00131911.2016.1207613>
- Kaminski, J. W., Valle, L. A., Filene, J. H., & Boyle, C. L. (2008). A meta-analytic review of components associated with parent training program effectiveness. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36, 567-589.
- Meeks, B. S., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1998). Communication, love, and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(6), 755-773.
- Mendez-Baldwin, M., & Busch-Rossnagel, N. (2003). Changes in parental sense of competence and attitudes in parents involved in a Head Start program as a result of participation in a parent education workshop. *NHSA Dialog*, 6(2), 331-344. https://doi.org/10.1207/s19309325nhsa0602_8
- Minkin, R., & Horowitz, J.M., 2023. *Parenting in America today: Gender and parenting.* Pew Research Centre. <https://www.pewresearch.org/social-trends/2023/01/24/genderand-parenting>
- Nomaguchi, K., & Milkie, M. A., 2020. Parenthood and well-being: A decade in review. *Journal of marriage and the family*, 82(1), 198–223. <https://doi.org/10.1111/jomf.12646>
- Pasupathi, M., Carstensen, L. L., Levenson, R. W., & Gottman, J. M. (1999). Responsive listening in long-married couples: A psycholinguistic perspective. *Journal of Nonverbal Behavior*, 23(3), 173-193.

- Ricco, R. B., McCollum, D. G., & Schuyten, S. (2003). College mothers' academic achievement goals as related to their children's attitudes toward learning. *Social Psychology of Education*, 6(4), 325-347. <https://doi.org/10.1023/A:1025676605085>
- Roberts, C. W. (1997). *Text Analysis for the Social Sciences: Methods for Drawing Inferences from Texts and Transcripts*. Lawrence Erlbaum.
- Siegel, D. J., & Bryson, T. P. (2012). *The whole-brain child: 12 revolutionary strategies to nurture your child's developing mind*. Delacorte Press.
- Smagner, J. P., & Sullivan, M. H. (2005). Investigating the effectiveness of behavioral parent training with involuntary clients in child welfare settings. *Research on Social Work Practice*, 15(6), 431-439.
- Snow, J. N., Kern, R. M., & Curlette, W. L. (2001). Identifying personality traits associated with attrition in systematic training for effective parenting groups. *The Family Journal*, 9(1), 102-108.
- Stright, A. D., & Yeo, K. L. (2014). Maternal parenting styles, school involvement, and children's school achievement and conduct in Singapore. *Journal of Educational Psychology*, 106(1), 301-314. <https://doi.org/10.1037/a0033821>
- Tran, T., Hoang, A. D., Nguyen, Y. C., Nguyen, L. C., Ta, N. T., Pham, Q. H., ... & Nguyen, T. T. (2020). Toward sustainable learning during school suspension: Socioeconomic, occupational aspirations, and learning behavior of vietnamese students during COVID-19. *Sustainability*, 12(10), 4195. <https://doi.org/10.3390/su12104195>
- Thoif, M. (2023). *Tinjauan Yuridis Pendidikan Nonformal dalam Sistem Pendidikan Nasional di Indonesia*. Scopindo Media.
- Weber, R. P. (1990). *Basic Content Analysis (2nd ed.)*. Sage.
- Wolfe, R. B., & Haddy, L. (2001). A qualitative examination of parents' experiences in parent education groups. *Early Child Development and Care*, 167(1), 77-87.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Βαλμάς Θ., Ν. Μάνεσης & Θ. Μπαρής (2015) *Η Σχολική Μονάδα ως Κοινότητα Μάθησης: Απόψεις, Αντιλήψεις, Προσδοκίες, Στερεότυπα και Δυσλειτουργίες*. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ), *Μεθοδολογία, Πολιτικές, Πρακτικές Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης του Εκπαιδευτικού που βασίζονται στο Σχολείο*, Αθήνα: Γρηγόρης, 228-237.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (2021, 27 Οκτωβρίου). *Ενιαίος κανονισμός λειτουργίας των Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) και των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) των σχολικών μονάδων της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων των μελών αυτών*. Αρ. Φύλλου 5009, Τεύχ. Β', σελ. 65187-65202.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (1985, 30 Σεπτεμβρίου). *Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Αρ. Φύλλου 167, Τεύχ. Α', σελ. 58.
- Μουσούρου, Β. (2012). *Γονεϊκή εμπλοκή ως παράμετρος σχολικής επάρκειας στο αναδιαμορφωμένο Γενικό Πλαίσιο Σπουδών*. [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας]. Βόλος.
- Μπονίδης, Κ. (2004). *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας. Διαχρονική εξέταση της σχετικής έρευνας και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*. Μεταίχμιο.
- Μπρούζος, Α. (1998). *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής και προσανατολισμού*. Λύχνος.
- Μπρούμου, Μ., & Παππά, Β. (2014). Η Ομαδική Συμβουλευτική στις Σχολές Γονέων: Η Διαμόρφωση της Γονικής Ιδιότητας/του Γονικού Ρόλου. *Education Sciences*, 2-3, 61-75.

- Μυλωνάκου-Κεκέ, Η. (2006). *Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας*. Ατραπός.
- Μυλωνάκου-Κεκέ, Η. (2009). *Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: Θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές*. Παπαζήσης.
- Πανταζής, Σ., & Σακελλαρίου, Μ. (2005). *Προσχολική παιδαγωγική: Προβληματισμοί – προτάσεις*. Ατραπός.
- Παπαδοπούλου, Μ., & Κανελλόπουλος, Α. (2020). *Γονεϊκότητα και ψυχολογία*. Εκδόσεις Σταμούλη.
- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2022). *Πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση – Διευρυμένη έκδοση (2η Έκδοση, 2022 ΙΕΠ)*. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης». ΙΕΠ με MIS 5035542.
- Στύλα, Δ., & Μιχαλοπούλου, Κ. (2016). Η εμπλοκή των σύγχρονων Ελληνίδων μητέρων στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 61, 117- 132 Διαθέσιμο στο <https://ojs.lib.uom.gr/index.php/paidagogiki/article/view/8710/8762>